

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Davida Hipšra a Mgr. Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **J. J.**, zastoupen JUDr. Ing. Jiřím Špeldou, advokátem se sídlem Šafaříkova 666/9, Hradec Králové, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 3. 10. 2019, č. j. 28 Az 13/2018 - 58,

takto:

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Odměna ustanoveného advokáta JUDr. Ing. Jiřího Špeldy **se určuje** částkou 4 114 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky (dále též „žalovaný“ nebo „správní orgán“), ze dne 27. 3. 2018, č. j. OAM-83/ZA-P07-K03-2018, byla žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

II.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Hradci Králové, který ji zamítl shora označeným rozsudkem, jenž je přístupný (stejně jako všechna dále uvedená rozhodnutí Nejvyššího správního soudu) na www.nssoud.cz.

III.

[3] Žalobce (dále též „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Zejména namítal, že nebylo prokázáno, že by uváděl nepravdivé informace o svém státním občanství, jak to

požaduje § 16 odst. 1 písm. b) zákona o azylu. Žalovaný i krajský soud se mýlí, pokud tvrdí, že stěžovatel není příslušníkem Iráku. Nedostatečná znalost reálií o Iráku vyplývá z nedostatečného vzdělání stěžovatele a dále z toho, že svou zemi opustil před 25 lety. Žalovaný nepředložil žádný podklad, ze kterého by vyplývalo, že je občanem jiného státu, přičemž důkazní břemeno vázne na správním orgánu (k tomu stěžovatel poukázal na Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti ze dne 28. 9. 1954). Poukázal i na zaujatost žalovaného, kterou spatřuje výslovně v argumentaci, že „účelovost jednání stěžovatele dokládá např. fakt, že žádosti o udělení mezinárodní ochrany podává především poté, co je zadržen Policií ČR a brozí mu realizace trestu vyhoštění z území České republiky“. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozhodnutí krajského soudu i rozhodnutí žalovaného a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Stěžovatel rovněž požádal, aby byl jeho kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

IV.

[4] Žalovaný podal ke kasační stížnosti vyjádření, ve kterém uvedl, že jak jeho rozhodnutí, tak rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Žalovaný považuje kasační námitky za nedůvodné. Poukazuje na skutečnost, že svůj závěr o tom, že stěžovatel není irácké státní příslušnosti, založil na mnoha okolnostech plynoucích ze správního spisu (a taktéž z předchozích azylových řízení stěžovatele). Žalovaný proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl. Žalovaný rovněž vyjádřil nesouhlas s tím, aby Nejvyšší správní soud přiznal kasační stížnosti stěžovatele odkladný účinek.

V.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[6] Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věci mezinárodní ochrany je její přijatelnost. Přesahem vlastních zájmů, který ve věcech azylu jediné vede k meritornímu projednání kasační stížnosti, je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je, kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce, pro Nejvyšší správní soud také nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. To znamená, že přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. O přijatelnou kasační stížnost se tak prakticky může jednat v případě, že se kasační stížnost týká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny v judikatuře Nejvyššího správního soudu nebo byly řešeny rozdílně. Přijatelná může být kasační stížnost také tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O takové pochybení se může jednat především tehdy, nerespektoval-li krajský soud ustálenou judikaturu, a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, nebo krajský soud v konkrétním případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. K tomu srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2007, č. j. 2 Azs 21/2006 - 59, ze

pokračování

dne 22. 5. 2013, č. j. 6 Azs 11/2013 - 18, ze dne 19. 6. 2013, č. j. 7 Azs 13/2014 - 52, a ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 30.

[7] Lze tedy shrnout, že o přijatelnou kasační stížnost se může jednat v následujících případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo plně v judikatuře Nejvyššího správního soudu řešeny; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou v judikatuře řešeny rozdílně; (3) bude třeba učinit judikaturní odklon; (4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.

[8] V dané věci nevyvstala žádná právní otázka, která by dosud nebyla v judikatuře Nejvyššího správního soudu řešena, popř. byla řešena rozdílně. Rovněž tak Nejvyšší správní soud neshledal důvod, pro který by bylo nutno učinit judikaturní odklon. Krajský soud se nedopustil ani zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele. Krajský soud posoudil věc v souladu s konstantní judikaturou, od které neshledal Nejvyšší správní soud důvod se odchýlit.

[9] K nepřezkoumatelnosti správních a soudních rozhodnutí odkazuje soud na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, publ. pod č. 133/2004 Sb. NSS, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, publ. pod č. 689/2005 Sb. NSS, ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, ze dne 16. 12. 2008, č. j. 1 Ao 3/2008 - 136, publ. pod č. 1795/2009 Sb. NSS). Ačkoliv si jistě lze představit ještě podrobnější vypořádání uplatněných námitek, nezpůsobuje způsob zvolený žalovaným a následně krajským soudem nutnost zrušení jejich rozhodnutí. Jejich postup odpovídá konstantní judikatuře, podle níž není povinností správního orgánu a soudu reagovat na každý dílčí argument uplatněný v podání a ten obsáhle vyvrátit; jejich úkolem je uchopit obsah a smysl argumentace a vypořádat se s ní (podpůrně srov. nálezy Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 201/04, I. ÚS 729/2000, I. ÚS 116/05, IV. ÚS 787/06, III. ÚS 989/08, III. ÚS 961/09, IV. ÚS 919/14). Např. v nálezu ze dne 12. 2. 2009 vydaném pod sp. zn. III. ÚS 989/08 Ústavní soud uvedl, že *„Není porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná.“* (srov. také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2015, č. j. 9 As 221/2014 - 43). Zrušení rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost je vyhrazeno těm nejzávažnějším vadám rozhodnutí, kdy pro absenci důvodů či pro nesrozumitelnost skutečně nelze rozhodnutí meritorně přezkoumat (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2013, č. j. 1 Afs 92/2012 - 45, či ze dne 29. 6. 2017, č. j. 2 As 337/2016 - 64). Takovými vadami rozhodnutí správního orgánu ani soudu netrpí.

[10] Žalovaný a krajský soud se zabývali splněním podmínek uvedených v § 16 odst. 1 písm. b) zákona o azylu (podle kterého se žádost o udělení mezinárodní ochrany zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a, a zároveň bez vážného důvodu uvádí nesprávné údaje o své totožnosti nebo státním občanství nebo tyto údaje odmítá uvést). Postupovali přitom ve smyslu judikatury Nejvyššího správního soudu (viz např. rozsudky Nejvyššího

správního soudu ze dne 14. 6. 2007, č. j. 7 Azs 32/2007 - 80, ze dne 13. 12. 2007, č. j. 9 Azs 159/2007 - 46), přičemž pro závěr o splnění podmínek § 16 odst. 1 písm. b) zákona o azylu si obstarali dostatek podkladů (srov. např. rozhodnutí ze dne 20. 11. 2003, č. j. 2 Azs 27/2003 - 59, ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 24/2003 - 48, ze dne 17. 6. 2004, č. j. 3 Azs 23/2004 - 63, ze dne 25. 10. 2004, č. j. 5 Azs 162/2004 - 42, ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 - 57, ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008 - 67, ze dne 27. 1. 2009, č. j. 2 Azs 91/2008 - 66).

[11] Důkazním břemenem v azylových věcech se Nejvyšší správní soud rovněž opakovaně zabýval, přičemž krajský soud postupoval v souladu s jeho judikaturou. Dle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu existují v řízení o udělení mezinárodní ochrany dvě základní povinnosti – břemeno tvrzení a břemeno důkazní. Zatímco důkazní břemeno může v některých případech nést i správní orgán, povinnost tvrzení leží vždy na žadateli o mezinárodní ochranu. Jedině žadatel nejlépe ví, z jakých důvodů žádost o mezinárodní ochranu podává. V průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany musí žadatel uvést veškeré relevantní důvody, na základě kterých správní orgán jeho žádost posoudí. Pokud žadatel neunes břemeno tvrzení, nemá správní orgán v podstatě o čem rozhodovat (srov. rozsudky zdejšího soudu ze dne 7. 12. 2005, č. j. 4 Azs 151/2005 - 86, a ze dne 11. 6. 2009, č. j. 9 Azs 5/2009 - 65). Žadatele o mezinárodní ochranu tedy stíhá povinnost uvést skutečnosti, které jsou mu známy a které mohou být relevantní z hlediska možného udělení mezinárodní ochrany, a dát správnímu orgánu příležitost, aby o takto přednesených důvodech jeho žádosti kvalifikovaně rozhodl (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 11. 2015, č. j. 10 Azs 194/2015 - 32). Z logiky věci přitom nemusí být v silách správního orgán prokázat, odkud žadatel o azyl pochází. Ostatně předpokladem pro aplikaci § 16 odst. 1 písm. b) zákona o azylu není prokázat, odkud žadatel o azyl pochází, ale že bez vážného důvodu uvádí nesprávné údaje o své totožnosti nebo státním občanství nebo tyto údaje odmítá uvést (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 6. 2007, č. j. 7 Azs 32/2007 - 80, ze dne 13. 12. 2007, č. j. 9 Azs 159/2007 - 46). Např. v posledně uvedeném rozsudku Nejvyšší správní soud uvedl, že *„totožnost žadatele a jeho výpověď jsou stěžejní údaje pro řízení o udělení mezinárodní ochrany. Podle názoru Nejvyššího správního soudu je situace každého žadatele totiž zcela individuální a celé následné řízení se odvíjí především od jím poskytnutých údajů a tvrzených skutečností v žádosti o udělení mezinárodní ochrany.“* Je přitom pravdou, že stěžovatel v řízení tvrdil, že má iráckou státní příslušnost. K podpoře tohoto tvrzení však nepředložil žádný relevantní doklad. Ani v řízení o kasační stížnosti stěžovatel nepředložil žádný relevantní podklad (příp. relevantní tvrzení), ze kterého by mohlo vyplývat, že je státním příslušníkem Iráku. Jeho tvrzená irácká státní příslušnost přitom nebyla prokázána ani v řízení před správním orgánem (a následně před krajským soudem). V této souvislosti nelze nezmínit i skutečnosti akcentované již správním orgánem a následně krajským soudem. Zejména pak to, že stěžovatel na dotaz správního orgánu nebyl schopen uvést ani základní údaje o Iráku, jejichž znalost by bylo lze očekávat i přes delší pobyt stěžovatele mimo území Iráku, resp. přes tvrzené nedostatečné vzdělání stěžovatele. Např. nedokázal popsat iráckou vlajku, nedokázal vyjmenovat významnější irácká města, vyjmenovaná umisťoval chybně, neměl povědomí o počtu obyvatel žijících v jím tvrzeném domovském městě Basra (místo necelých dvou miliónů uvedl 20 tisíc). Přehlédnout nelze ani podání stěžovatele ze dne 24. 1. 2018, ve kterém mj. uvedl, že vydání cestovního dokladu Irácké republiky mu bylo několikrát odmítnuto, protože Irácká republika jej nepovažuje

pokračování

za svého občana (viz čl. 36 správního spisu, o který se opíral i krajský soud). Nutno dodat, že stěžovatel ani v kasační stížnosti neuvádí, z jakého důvodu by mu měly odmítat irácké orgány potvrdit jeho občanství. Stejně tak neuvádí, co by mělo být vážným důvodem, pro který odmítá uvést své skutečné občanství [§ 16 odst. 1 písm. b) zákona o azylu].

[12] Pokud pak stěžovatel poukazoval na zaujatost žalovaného, kterou spatřuje výslovně v argumentaci, že *„účelovost jednání stěžovatele dokládá např. fakt, že žádosti o udělení mezinárodní ochrany podává především poté, co je zadržen Policií ČR a brozí mu realizace trestu vyhoštění z území České republiky“*, konstatuje soud, že takovou explicitní argumentaci neuplatnil v řízení o žalobě, ač mu musela být známa z rozhodnutí žalovaného (viz str. 5 rozhodnutí). Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu přitom ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. *in fine* brání tomu, aby stěžovatel v kasační stížnosti uplatňoval jiné právní důvody, než které uplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáváno, ač tak učinit mohl; takové námitky jsou nepřipustné. Ustanovení § 109 odst. 5 s. ř. s. naproti tomu brání tomu, aby se poté, co bylo vydáno přezkoumávané rozhodnutí, uplatňovaly skutkové novoty. K takto uplatněným novým skutečnostem kasační soud při svém rozhodování nepřihlíží (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 9. 2004, č. j. 1 Azs 34/2004 - 49, ze dne 25. 9. 2008, č. j. 8 Afs 48/2006 - 155, ze dne 30. 3. 2012, č. j. 4 Azs 1/2011 - 89, či usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2018, č. j. 8 Azs 259/2017 - 67). Pokud by bylo v řízení o kasační stížnosti před Nejvyšším správním soudem připuštěno uplatnění skutkových a právních novot, vedlo by to fakticky k popření kasačního principu, na němž je řízení o tomto mimořádném opravném prostředku vystavěno (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2012, č. j. 4 Azs 1/2011 - 89). Z procesní opatrnosti soud dodává, že uvedená argumentace nemusí *eo ipso* vyvolávat pochybnosti o zaujatosti správního orgánu v míře, pro kterou by bylo třeba zrušit jeho rozhodnutí. Správní orgán uvedeným tvrzením podkládal svůj závěr o účelovosti podané žádosti o azyl (která je, jak vyplývá ze správního spisu, již jedenáctou v pořadí), tedy faktorů, který může mít rovněž vliv na rozhodnutí podle zákona o azylu (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 2. 2006, č. j. 4 Azs 129/2005 - 54, a ze dne 29. 6. 2005, č. j. 4 Azs 519/2004 - 83, a usnesení téhož soudu ze dne 9. 8. 2017, č. j. 7 Azs 204/2017 - 22).

[13] Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu tedy poskytuje dostatečnou odpověď na námitky uvedené v kasační stížnosti a Nejvyšší správní soud neshledal žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Proto kasační stížnost odmítl jako nepřijatelnou podle § 104a odst. 1 s. ř. s.

[14] Nejvyšší správní soud závěrem uvádí, že s ohledem na povahu věci považoval za nutné rozhodnout o kasační stížnosti přednostně (§ 56 s. ř. s.). Z důvodu, že o tomto mimořádném opravném prostředku bylo rozhodnuto bez zbytečného prodlení po nezbytném poučení účastníků řízení a obstarání dalších podkladů nutných pro rozhodnutí, Nejvyšší správní soud samostatně nerozhodoval o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2003, č. j. 2 Azs 3/2003 - 44, publikován pod č. 173/2004 Sb. NSS).

[15] Výrok o nákladech řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 3 větu první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

[16] Stěžovateli byl usnesením krajského soudu ustanoven zástupcem pro řízení JUDr. Ing. Jiří Špelda, advokát. Podle § 35 odst. 10 věty poslední, s. ř. s. zástupce ustanovený v řízení před krajským soudem, je-li jím advokát, zastupuje navrhovatele i v řízení o kasační stížnosti. Stěžovatel přitom soudu nesdělil, že by jej ustanovený zástupce již nezastupoval. Existenci zastoupení potvrdil i advokát (viz čl. 27 a 35 spisu Nejvyššího správního soudu), v důsledku čehož nebylo třeba rozhodovat o žádosti stěžovatele o ustanovení advokáta vznesené v rámci blanketní kasační stížnosti. Ostatně stěžovatel soudu ani nesdělil, že by již nechtěl být zastupován uvedeným advokátem. Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. v případě, že byl účastníkovi soudem ustanoven zástupce, hradí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát.

[17] Ustanovenému zástupci stěžovatele Nejvyšší správní soud přiznal odměnu za jeden úkon právní služby - podání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů] ve výši 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bod 5. advokátního tarifu], k čemuž náleží náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Vzhledem k tomu, že advokát je plátcem daně z přidané hodnoty, odměna je dále zvýšena o částku odpovídající této dani, kterou je tato osoba povinna z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. Částka daně, vypočtená podle citovaného zákona, činí 714 Kč. Celkem tedy odměna ustanoveného advokáta činí částku ve výši 4 114 Kč. Tato částka mu bude vyplacena do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení z účtu Nejvyššího správního soudu.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. ledna 2020

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu